

'Bill of rights' voor accountants!

Jules Muis brengt zijn eerdere column uit 2016 nog eens onder de aandacht. Inmiddels is er wel het een en ander veranderd.

Jules Muis

Ik vier dit jaar, in mijn eentje, de vijfde verjaardag van de onbeantwoorde vraag, gesteld in mijn [column](#) van 11 april 2016, met als kop *Bill of Rights voor accountants?* Die bijdrage werd destijds gesierd, voor wat het waard is, met tachtig duimpjes *up*, twee *down*. Toch een collectieve *cri-de-coeur* die een onderzoekende geest van het NBA-bestuur zou (hebben) kunnen aanspreken.

Ter gelegenheid van deze verjaardag heb ik het vraagteken maar in een uitroepteken omgezet. Want er inmiddels toch wel wat veranderd. NOCLAR is realiteit geworden. Bovendien, op de [ledenvergadering](#) van 13 december wordt de 'onderzoekende geest' van de accountant gecodificeerd. Een open deur voor velen, maar let wel, in het land der blinden is het intrappen van open deuren helemaal niet zo irrationeel en... wie schrijft die blijft.

NOCLAR is de meest interessante verandering. Het is al intrigerend genoeg in haar praktische toepassing voor werkzaamheden in *rule of law*-landen. Je wordt in een situatie van (onvermijdelijke) ondergeschikte formele en inhoudelijke machtsverhoudingen toch in je eentje geacht een proces in werking te stellen dat niet bij iedere betrokkene, inclusief superieuren, goed zal vallen. Je kunt de gevolgen niet overzien. Juridische bijstand is onverplicht.

Maar de NOCLAR-toepassing in autocratische landen is nog spannender. Ik zie uit naar de eerste case bij een internationaal gerechtshof: 'De Communistische Partij China vs Jan Dubbelboekhouden, accountant.' Maar reken er niet op dat dat zal gebeuren. Van collega Jan zullen we met een beetje geluk alleen zijn bril terugvinden.

Onze regels van ethiek zijn afgestemd op de individuele accountant. Regelgevers hebben een zorgplicht ook de praktische consequenties van hun proclamaties, gekenmerkt door een overvloed aan deugd en ethiek, goed te doordenken. Vooral wanneer we te maken hebben met goede wetten en corrupte wetten en bij definitie machtsongelijkheid. De onderzoekende geest in actie, ook op organisatorisch niveau. Beroepsorganisaties inclusief. Werkgevers, privaat of overheid, of accountantskantoren met een juridische of feitelijke structuur die firmanten tot werknemer verheffen of verlagen, idem dito.

Dus ik breng deze 2016-gedachten nog eens onder de aandacht. In de hoop dat deze herinnering aan het belang van een 'onderzoekende geest' ook op bestuursniveau zijn zegenend werk zal doen. Waarbij het me meer gaat om de reis dan de bestemming, het gesprek meer dan de uitkomst.

Dan kunnen we het nieuwe jaar toch weer op een *walk-the-talk* cadans beginnen.

Deel dit artikel

[f](#) [in](#) [t](#) [✉](#)

Jules Muis verliet in 1995 het openbare accountantsberoep en was vervolgens vice president en controller van de Wereldbank en directeur-generaal en chief internal auditor van de Europese Commissie. Van 2014 tot eind 2020 was hij lid van de Public Interest Oversight Board (PIOB). Muis was van oktober 2012 tot oktober 2015 ook lid van de Board of Auditors van het European Stability Mechanism (ESM). [Jules Muis](#) schrijft op persoonlijke titel.